

Carolien Gravesteijn is, naast lector Ouderschap en Ouderbegeleiding bij Hogeschool Leiden, moeder van drie kinderen, waarvan één kind te vroeg werd geboren. “Uit zowel de wetenschap als mijn persoonlijke ervaring zie ik het belang van investeren in de ontwikkeling van het jonge kind. Voor een optimale ontwikkeling moet je hier zo vroeg mogelijk in investeren. Zij profiteren daar op latere termijn van.” Vanuit het lectoraat onderzoekt zij de factoren die het ouderlijk welzijn kunnen bevorderen en wat dit betekent voor het opvoeden en de ontwikkeling van kinderen.

Carolien Gravesteijn:

“Belang ouderwelzijn

te weinig op het netvlies”

Carolien Gravesteijn: “Zit een ouder niet goed in zijn of haar vel, dan gaat dat ten koste van de ontwikkeling van het jonge kind”

‘Ouders zijn zelf deskundig als het om hun kinderen gaat en zo moeten ze ook aangesproken worden’. Dit citaat staat prominent op de website van het lectoraat Ouderschap en Ouderbegeleiding waar Carolien Gravesteijn sinds 2015 leiding aan geeft. De titel van haar lectorale rede sluit hier naadloos op aan: ‘De kracht van alledaags ouderschap’. “Investeren in het welzijn van ouders komt de ontwikkeling en opvoeding van het jonge kind ten

goede”, benadrukt Gravesteijn. “Een feit dat inmiddels met tal van onderzoeken is onderbouwd. We moeten veel meer investeren in wat ouders nodig hebben om zich goed en krachtig te voelen.” Gezien het belang hiervan, verbaast het haar dat in de zorg aan het jonge kind de focus nog steeds sterk gericht is op opvoeden. “Ouders ervaren zo veel meer. Zij hebben bijvoorbeeld ook de zorg over het werk, financiële kwesties en partnerrelaties.”

Beschermende factoren

Gravesteijn kan niet genoeg benadrukken dat het welzijn van ouders van directe invloed is op de ontwikkeling van een kind. Daarom is nadrukkelijke aandacht nodig voor zaken die het welzijn van ouders bevorderen, met in het verlengde de invloed daarvan op hun handelen als opvoeder. “Zorgprofessionals moeten ouders bewust maken van het feit dat zij meer zijn dan alleen opvoeders. Daar komen ook organisatorische zaken bij

kijken en vaardigheden als communicatie, impulsen controleren, relaties aangaan en netwerken aanboren. Dit is een heel andere insteek dan alleen de ouder als opvoeder." Dit perspectief vormt de kern van de onderzoeken die haar lectoraat uitvoert. "We willen helder krijgen welke factoren een positieve invloed hebben op het ouderlijk welzijn en hoe dit opvoeden en ontwikkeling beïnvloedt. Hiertoe is vanuit de wetenschap gekeken naar wat de beschermende factoren zijn van ouders. Factoren die daaruit springen zijn individuele factoren, de gezinssituatie en het netwerklimaat. Dit zijn de factoren waar wij onderzoek naar verrichten en waarbij we onderscheid maken tussen het individuele welzijn en het ouderlijk welzijn."

Drie speerpunten

De onderzoeken van het lectoraat richten zich op drie speerpunten, 'Leuker voor later', 'Ouderteam.nu' en 'Ouderbetrokkenheid'. In het kader van het eerste speerpunt worden vaders en moeders gevolgd vanaf de zwangerschap totdat het kind vier jaar is. "We kijken vooral naar wat zij nodig hebben om goed in hun vel te zitten. In deze periode nemen we vragenlijsten af en komen we bij de ouders thuis. Zo hopen we in kaart te kunnen brengen wat ouders zelf aangeven nodig te hebben en waar ze tegenaan lopen."

Het tweede speerpunt: 'Ouderteam.nu' richt zich op de partnerrelatie. "Hier is binnen de jeugdzorg vrijwel geen aandacht voor. Ten onrechte, want juist de partnerrelatie is van grote invloed op het welzijn van de ouders en de ontwikkeling van hun kinderen. Daar komt bij dat problemen binnen een relatie vaak worden versterkt na de geboorte van een kind. Omgekeerd geldt hetzelfde. Een positieve relatie bevordert het welzijn van ouders en kind. Investeren in de partnerrelatie maakt het ouderschap niet alleen een stuk gemakkelijker, maar voorkomt problemen op de lange termijn." Voor dit

onderzoek duikt haar team vooral in literatuurstudies. Ook is het Amerikaanse programma 'Family Foundation' geadopteerd (zie kader). "Dit programma, dat in Amerika heel effectief is, bereidt ouders voor op het ouderschap en dan vooral hoe zij dat samen gaan doen. Wat zijn hun verwachtingen en hoe willen zij de taken verdelen? Het komt erop neer dat partners in hun relatie investeren voordat zij ouders worden en zich voorbereiden op het ouderschap. Aanvullend zijn er nog sessies als zij eenmaal ouder zijn geworden."

Ouderbetrokkenheid, het derde speerpunt van het lectoraat, focust op de relatie met de school of hulpverlenende omgeving. "Hierin staat het verbeteren van de relatie van ouders en kind met de school of hulpverlenende instantie centraal. Hoe kunnen scholen en hulpverlenende instanties bijvoorbeeld ouders versterken, ondersteunen en de ouderbetrokkenheid versterken? Wij spreken in dit verband over professioneel samenwerken met ouders. We hebben ook gekeken naar wat er in het buitenland op dit gebied gebeurt. Wat dan opvalt, is dat hiervoor in de Scandinavische landen veel meer aandacht is. Scholen bieden bijvoorbeeld allerlei buitenschoolse activiteiten aan. Ook nemen de Scandinavische scholen een groot deel van de opvoeding op zich. Dat moeten

ze ook wel, omdat mannen en vrouwen vaak beiden vijf dagen per week werken. Naast onderzoek op dit gebied richten we ons op het ontwikkelen van verschillende interventies."

Levensvaardigheden

De vraag of zorgprofessionals ouders momenteel goed ondersteunen, vindt Gravesteijn lastig te beantwoorden. "Professionals hebben hier op zich wel steeds meer oog voor, maar het gebeurt allemaal nog te sporadisch. Op allerlei websites wordt bijvoorbeeld eerst gesproken over opvoedondersteuning. Daardoor zijn professionals heel erg zoekende, dat merken we ook aan de vele vragen die wij krijgen. Het baart mij zorgen dat wij behoorlijk veel op mijn vakgebied weten vanuit de wetenschap, maar dat het nog onvoldoende lukt om die kennis te laten landen in de praktijk. Positief ouderschap gaat namelijk vooraf aan positief opvoeden en een positieve ontwikkeling van kinderen."

Om professionals op weg te helpen, heeft het lectoraat de lijst 'Levensvaardigheden voor ouders' ontwikkeld. Het gaat hier om vaardigheden zoals het omgaan met emoties, zelfbewustzijn en aangaan en behouden van relaties. "Deze lijst kunnen professionals raadplegen om ouders in hun ouderschap te ondersteunen en te versterken."

Family Foundations

Het lectoraat heeft de Amerikaanse training Family Foundations van psycholoog Mark Feinberg aan Penn State University aangepast aan de Nederlandse situatie. Stellen leren in deze cursus als het kind er nog niet is alvast te praten over waarden, over het verdelen van taken en over hoe ze conflicten willen oplossen. Volgens wetenschappelijk onderzoek naar de Amerikaanse ouderschapstrainingen zijn ouders na het volgen van een cursus beter in staat problemen op te lossen, meer ontspannen en warmer in hun opvoeding. Ook slapen hun kinderen beter, ervaren ouders en kinderen minder stress en hebben kinderen minder gedragsproblemen. Verder blijkt dat de ouders indien nodig eerder hulp inschakelen.

Ook trainen wij professionals hierin en ook hier is veel vraag naar. Aan alles merk ik dat de wil er wel is, maar dat men nog zoekende is naar hoe ouders het beste kunnen worden ondersteund. Professionals die met jonge kinderen werken, doen er echt goed aan om zich hierin te bekwamen. Als een ouder niet goed in zijn of haar vel zit, dan gaat dat ten koste van de ontwikkeling van het jonge kind. We moeten ervoor zorgen dat ouders nog voor de geboorte van hun kind, kennis hebben van het ouderschap en de partnerrelatie, ook ten aanzien van de ontwikkeling van kinderen. Als ouders zich goed voorbereid voelen, komt dit aan alles ten goede.”

Adolescentieperiode

Momenteel richt haar lectoraat zich nog vrijwel uitsluitend op de eerste jaren van het ouderschap. Als het aan Gravesteijn ligt verbreedt dit zich in de nabije toekomst tot het ouderlijk welzijn in de adolescentieperiode. “Die periode vind ik heel fascinerend en daar mag nog meer onderzoek naar gedaan worden. Mijn droom is ouders te volgen, totdat het kind vierentwintig is, zodat je de hele ontwikkeling van het ouderschap in beeld hebt. Te meer daar niet alleen in de ontwikkeling van kinderen een patroon is te ontdekken, maar ook in die van ouders. Dat ontdek je pas door ouders langdurig te volgen zodat ook de adolescentieperiode aan bod komt. Hier ligt mijn passie.”

Een andere hartenwens is om hetzelfde te doen met kinderen. “Parallel aan het oudertraject zou ik ook graag kinderen vanaf de geboorte jarenlang willen volgen. Wat hen beweegt, wat zij nodig hebben en hoe dit interacteert met het welzijn van ouders. Dat geeft inzicht in wat beschermende factoren zijn voor ouder en kind, waardoor probleemgedrag vermindert. Dat zou ik heel graag willen onderzoeken. Het onderzoek is een middel om het doel te bereiken en mijn doel is het verminderen of voorkomen van problemen van kinderen en hun ouders.”

Drijfveer

Toen Gravesteijn begon met het lectoraat was er weinig bekend vanuit de wetenschap over wat ouders versterkt in hun ouderschap. Er was veel kennis over opvoeden, maar weinig wetenschappers bogen zich over de vraag wat ouders nodig hebben om zich krachtig in hun ouderschap te voelen en wat aangetoonde beschermende factoren zijn. Voor Gravesteijn speelde ook een persoonlijke ervaring een rol om het lectoraat Ouderschap en Ouderbegeleiding te gaan doen.

“Ik ben zelf moeder van een kindje dat te vroeg werd geboren en dat een jaar lang in het ziekenhuis moest blijven. Ik heb mij toen heel erg verbaasd over het feit dat er geen aandacht werd besteed aan wat dit doet met jou als ouder. Wij hebben het als gezin gered en zijn er goed uitgekomen, maar ik heb ook gezinnen gezien waarbij ouders er met elkaar niet uitkwamen en de relatie kapot ging. Dat is een drijfveer voor mij geweest om te onderzoeken hoe dit komt en hoe we dit kunnen voorkomen of beperken.”

(advertentie)

entrea
jeugdzorg | onderwijs | onderzoek

Specialisten in de buurt

Iedere ouder wil het beste voor zijn kind. En ieder kind hoort in zijn vertrouwde omgeving op te groeien en naar school te gaan. Entrea is er voor specialistische gezinsbehandeling en opvoedondersteuning, zodra dat nodig is. Thuis, op school en in de wijk. We benutten de kracht van de samenwerking van kind, ouders en sociale omgeving, waardoor het gezin zonder hulp verder kan.

T 024 – 378 08 06 **W** www.entrea.nl **E** info@entrea.nl